

Teoretyczne podstawy informatyki

Wykład 5: Iteracja, indukcja i rekurencja Sortowanie

Słowem wstępu

- **Iteracja, indukcja i rekurencja** to podstawowe zagadnienia pojawiające się przy wielu **typach modeli danych, struktur danych** czy **algorytmów**.

Iteracja

- Źródłem potęgi komputerów jest zdolność do **wielokrotnego wykonywania tego samego zadania** lub jego różnych wersji.
- W informatyce z pojęciem **iteracji** (ang. iteration) można się spotkać przy różnych okazjach. Wiele zagadnień związanych z modelami danych, np. listami, opiera się na powtórzeniach typu:
 - *lista jest albo pusta, albo składa się z jednego elementu poprzedzającego inny, kolejny element itd....*

Iteracja

- Programy i algorytmy wykorzystują iteracje do **wielokrotnego wykonywania określonych** zadań bez konieczności definiowania ogromnej liczby pojedynczych kroków, np. w przypadku zadania
 - *wykonaj dany krok 1000 razy.*
- Najprostszym sposobem wielokrotnego wykonania sekwencji operacji jest wykorzystanie **konstrukcji iteracyjnej**, jaką jest instrukcja **for** lub **while** w języku C.

Prosty przykład iteracji

- Mamy tablicę **n** liczb całkowitych, sprawdzamy czy jakaś liczba całkowita „**x**” jest elementem tej tablicy.
- Algorytm przegląda całą tablicę, po napotkaniu **A[i] = x** kończy działanie.
 - Jeżeli **A[0] = x** to algorytm **O(1)**.
 - Jeżeli **A[n-1] = x** to algorytm **O(n)**.

1	A[0]
8	
7	
5	
3	
4	A[i]
8	
9	
7	A[n-1]

- Średni czas wykonania algorytmu

$$\langle T(n) \rangle \sim \sum_{i=0}^{n-1} (c i + d) \cdot \frac{1}{n} = c \cdot \frac{n-1}{2} + d$$

Iteratory

- Iteracje, poza **organizacją pętli** wykonujących obliczenia, używane są powszechnie do przetwarzania tablic. Możliwe jest przetwarzanie w kolejności indeksów malejących oraz w kolejności indeksów rosnących.
- Potrzebujemy też bardziej poręcznego mechanizmu, separującego logikę związaną z wyborem elementów od reszty kodu. Mechanizm taki zwany jest **iteratorem** lub **enumeratorem**, dostarcza możliwości iterowania po dowolnym zbiorze danych określonym przez jakąś strukturę danych lub inny bardziej ogólny schemat.
- Iterator ma umożliwić wykonywanie **operacji: następnym, poprzednim, ostatnim, pierwszym, bieżącym**, itp...
- **Iterator to jest pewna koncepcja, implementacja zależy od języka programowania.**

Predykatory

- **Iteratorem filtrującym** nazywamy iterator działający na bazie innego **iteraora i procedury klasyfikującej** (akceptującej lub odrzucającej) elementy zwracane przez ten ostatni.
- Procedura taka nosi nazwę **predykatora**.
- Iterator filtrujący ignoruje wszystkie te elementy które nie spełniają warunków określonych przez predykator.

Rekurencja

- Zagadnieniem blisko związanym z **powtórzeniami** (iteracją) jest **rekurencja** (ang. recursion) – technika, w której **definiuje się pewne pojęcie bezpośrednio lub pośrednio na podstawie tego samego pojęcia.**
- Np. można zdefiniować pojęcie lista stwierdzeniem:
 - *lista jest albo pusta, albo jest sklejeniem elementu i listy*
- **Definicje rekurencyjne** są szeroko stosowane do specyfikacji **gramatyk języków programowania** (patrz następne wykłady).

Rekurencja

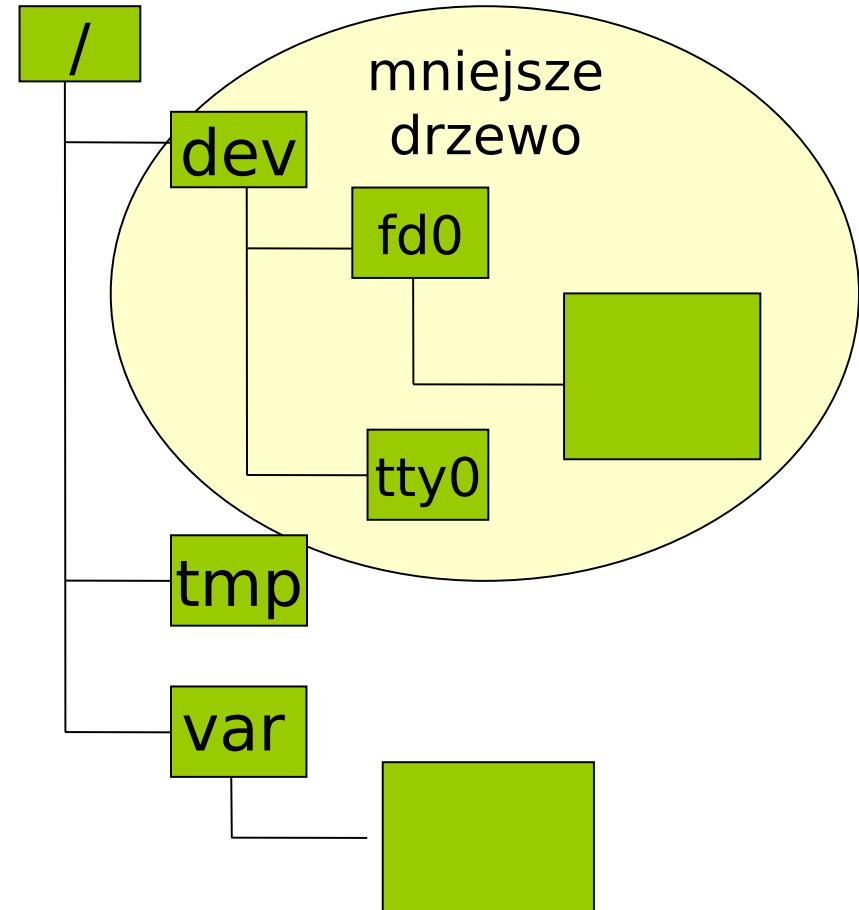
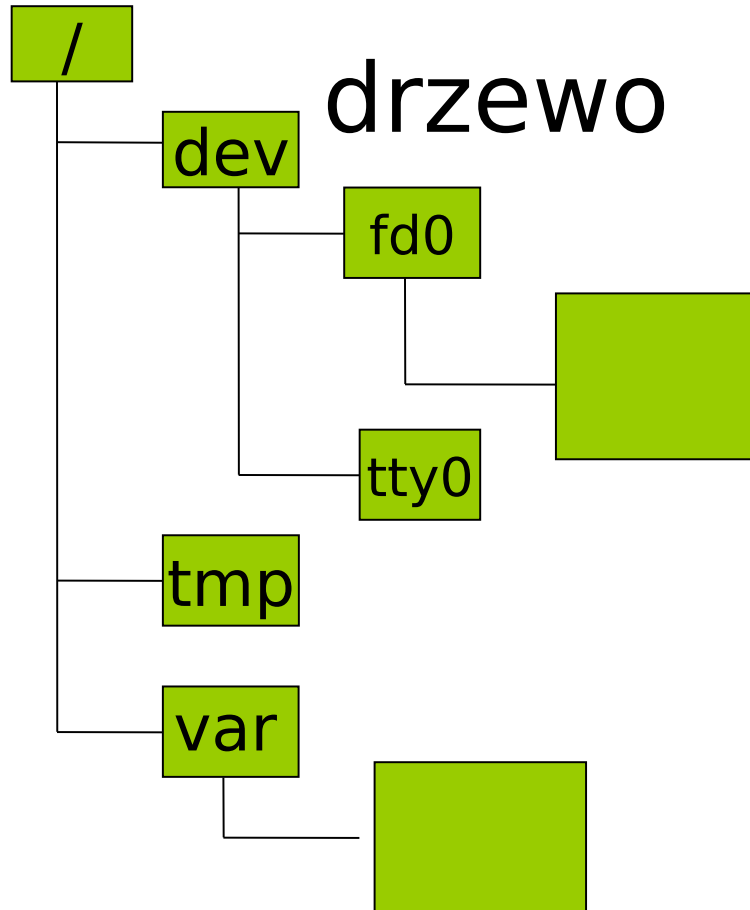
„ Żeby zrozumieć rekurencję trzeba najpierw zrozumieć rekurencję”

(autor nieznany)

- Rozpatrzmy system plików, jak na dysku komputera. W systemie tym istnieje **katalog najwyższego poziomu** (root), w którym znajdują się **pliki i podkatalogi**. Owa zagnieżdżona struktura bywa nazywana powszechnie **drzewem katalogów** (directory tree) – drzewo to zakorzenione jest w katalogu najwyższego poziomu, zaś pliki mogą być uważane za liście tego drzewa.

Rekurencja

Każda z gałęzi może być traktowana jak inne mniejsze drzewo.

Rekurencja

- **Podobieństwo dwóch obiektów różniących się między sobą skalą lub granulacją** jest interesującą koncepcją niezwykle użyteczną w rozwiązywaniu problemów.
- Strategia podziału oryginalnego problemu na „mniejsze” podproblemy tej samej natury - zwana strategią **„dziel i zwyciężaj”** (divide and conquer) – jest **jednym z przykładów rekurencji**.
- Rekurencja jest w pewnym sensie przykładem wielokrotnego wykorzystywania tych samych rozwiązań: metoda wywołuje samą siebie.

Definicja rekurencyjna

Definicja rekurencyjna składa się z dwóch części.

- W pierwszej, zwanej **podstawową** lub **warunkiem początkowym**, są wyliczone elementy podstawowe, stanowiące części składowe wszystkich pozostałych elementów zbioru.
- W drugiej części, zwanej **krokiem indukcyjnym**, są podane **reguły umożliwiające konstruowanie nowych obiektów z elementów podstawowych lub obiektów zbudowanych wcześniej**.
- Reguły te można stosować wielokrotnie, tworząc nowe obiekty.

Definicja rekurencyjna

Rekurencyjna definicja funkcji silnia !

$$n! = \begin{cases} 1, & \text{jeśli } n = 0 \text{ (podstawa)} \\ n \cdot (n-1)! & \text{jeśli } n > 0 \text{ (indukcja)} \end{cases}$$

Rekurencyjna definicja ciągu Fibonacciego?

$$F(n) = n \quad \text{jeśli } n < 2$$
$$F(n) = F(n-2) + F(n-1) \quad \text{jeśli } n \geq 2$$

Rekurencja

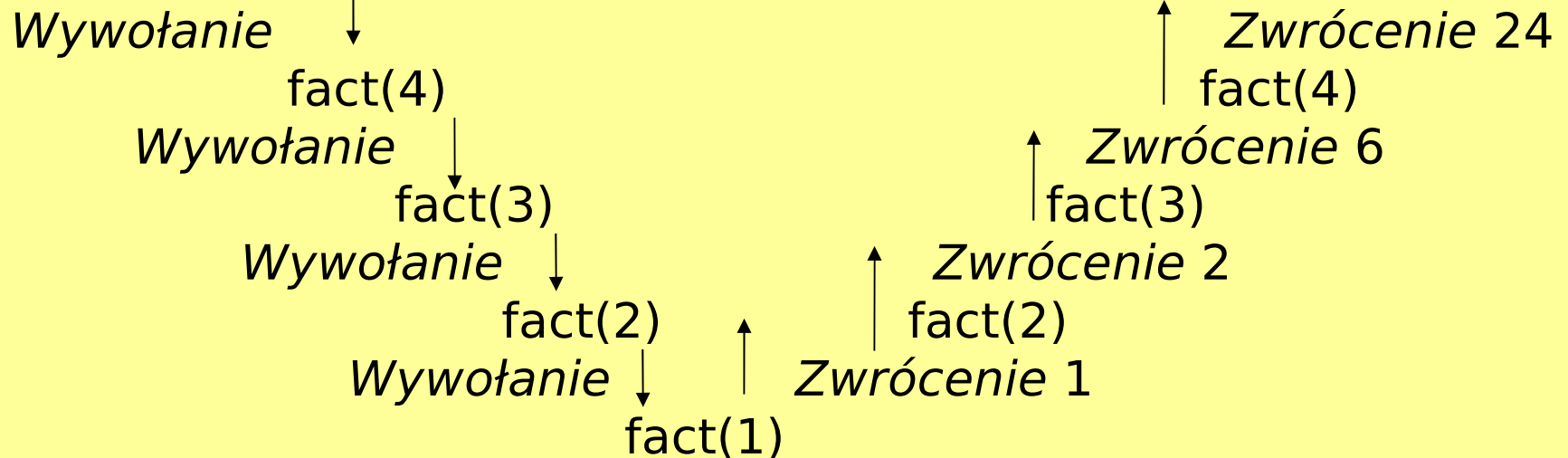
- Rekurencja jest **zaimplementowana w wielu językach programowania**.
 - Np. w języku C, funkcja **f** może wywołać samą siebie albo bezpośrednio z poziomu funkcji **f**, albo pośrednio wywołując inną funkcję (która wywołuje inną funkcję, która wywołuje inną funkcję, ... , która wywołuje funkcję **f**).
- Często można opracować **algorytmy rekurencyjne**, naśladując definicje rekurencyjne zawarte w specyfikacji programu, który jest implementowany.

Definicja rekurencyjna

- Implementacja w języku C jest prosta... ale kod źródłowy nie sugeruje jak to się odbywa. **Jak funkcja wywołująca sama siebie może w ogóle działać i jeszcze dawać prawidłowy wynik?**
- Realizacja (pomysł od E. W. Dijkstry) przy pomocy stosu i systemu operacyjnego

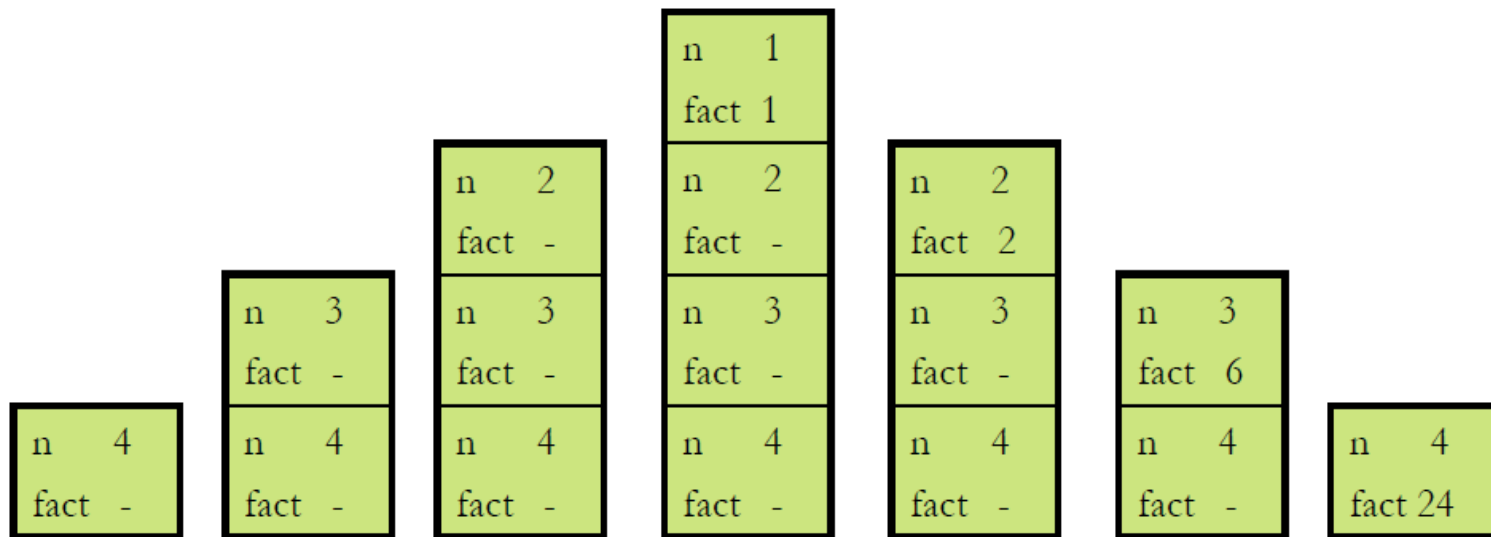
Funkcja rekurencyjna obliczająca $n!$

```
int fact(int n)
{
  if (n ≤ 1)
    return 1; /*podstawa*/
  else
    return n · fact(n-1) /* indukcja*/
}
```


Wykorzystanie stosu w implementacji wywołań funkcji

- Stos czasu wykonania przechowuje rekordy aktywacji dla wszystkich istniejących w danej chwili aktywacji.
- Wywołując funkcję kładziemy rekord aktywacji „na stosie”.
- Kiedy funkcja kończy swoje działanie, zdejmujemy jej rekord aktywacji ze szczytu stosu, odsłaniając tym samym rekord aktywacji funkcji która ją wywołała.

Rekurencja czy iteracja...

Jak obliczać ciąg Fibonacciego?

$$F(n) = n$$

$$F(n) = F(n-2) + F(n-1)$$

jeśli $n < 2$

jeśli $n \geq 2$

Iteracja:

```
IterativeFib (int n) {  
    if (n < 2) return n;  
    else {  
        int tmp, current =1, last=0;  
        for (i=2, i<=n, ++i) {  
            tmp=current;  
            current+=last;  
            last=tmp;  
        }  
        return current;  
    }  
}
```

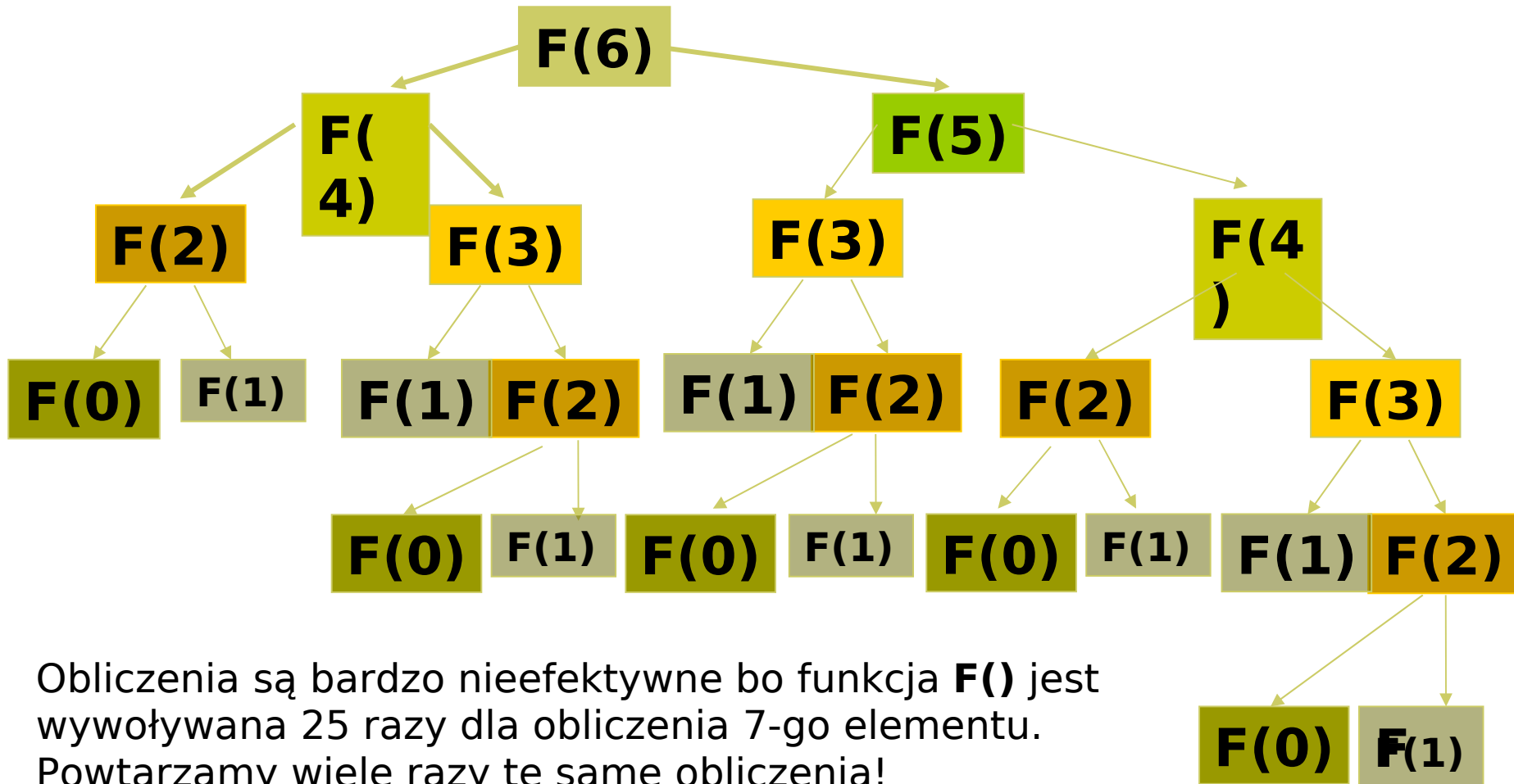
Rekurencja:

```
Fib (int n){  
    if (n < 2) return n;  
    else  
        return Fib(n-2) + Fib(n-1);  
}
```

Można pokazać że liczba wywołań funkcji **Fib()** jest **$2 \cdot \text{Fib}(n+1) - 1$** w celu obliczenia wartości **Fib(n)**.

Trzeba mieć dobry pomysł na prosty algorytm iteracyjny.

Jak rozwija się rekurencja dla obliczeń liczby Fibonacciego?

Rekurencja czy iteracja...

■ Jak obliczać ciąg Fibonacciego?

- $F(n) = n$ jeśli $n < 2$
- $F(n) = F(n-2) + F(n-1)$ jeśli $n \geq 2$

n	liczba dodawań	Przypisania	
		Algorytm iteracyjny	Algorytm rekurencyjny
6	5	15	25
10	9	27	177
15	14	42	1973
20	19	57	21891
25	24	72	242785
30	29	87	2692537

- Algorytm rekurencyjny jest $O(2^n)$, to zbyt wysoka cena za prostotę! ($3 \cdot 10^6$ wywołań dla $F(30)$).
- Algorytm iteracyjny jest $O(n)$.

Rekurencja czy iteracja...

- Każdy **problem mający rozwiązanie rekurencyjne daje się także rozwiązać w sposób iteracyjny**, choć jego rozwiązanie iteracyjne może być mniej czytelne w porównaniu z rekurencyjnym, a niekiedy wręcz sztuczne.
- **Rekurencja może być ponadto symulowana w sposób iteracyjny**, przy użyciu struktur danych zwanych stosami.

Rekurencja czy iteracja...

- Istnieje powszechne przekonanie że nauczenie się programowania iteracyjnego czy też stosowania nierekurencyjnych wywołań funkcji jest łatwiejsze niż nauczenie się programowania rekurencyjnego.
- Po zdobyciu odpowiedniego doświadczenia, często okazuje się że programowanie rekurencyjne jest równie łatwe.
- **Programy rekurencyjne są często mniejsze i łatwiejsze do zrozumienia** od ich iteracyjnych odpowiedników.
- Co ważniejsze, niektóre problemy (szczególnie niektóre problemy wyszukiwania) są znacznie łatwiejsze do rozwiązania za pomocą programów rekurencyjnych.

Indukcja

- Zagadnieniem również związanym z iteracją i rekurencją jest indukcja (ang. induction):
 - **technika stosowana w matematyce do dowodzenia, że twierdzenie $S(n)$ jest prawdziwe dla wszystkich nieujemnych liczb całkowitych n lub, uogólniając, dla wszystkich liczb całkowitych \geq od pewnego ograniczenia dolnego.**

Indukcja

- Niech $S(n)$ będzie dowolnym twierdzeniem dotyczącym liczby całkowitej n . W najprostszej formie dowodu indukcyjnego (indukcja częściowa) twierdzenia $S(n)$ dowodzi się dwóch faktów:
 - **Przypadku podstawowego:** za który często przyjmuje się twierdzenie $S(0)$. Przypadkiem podstawowym może jednak być również dobrze $S(k)$ dla dowolnej liczby całkowitej k . Dowodzi się wówczas prawdziwości twierdzenia $S(n)$ dla $n \in k$.
 - **Kroku indukcyjnego:** gdzie dowodzi się, że dla wszystkich $n \in 0$ (lub wszystkich $n \in k$), prawdziwość $S(n)$ implikuje prawdziwość $S(n+1)$.

Indukcja zupełna i częściowa

- **Indukcja częściowa (słaba):** wykorzystujemy wyłącznie hipotezę indukcyjną $S(n)$ do wykazania prawdziwości $S(n+1)$.
- **Indukcja zupełna (silna):** Możemy wykorzystać każdą z wartości $S(i)$, od podstawy aż do n do wykazania prawdziwości $S(n+1)$.

Indukcja zupełna i częściowa

- Dla **indukcji zupełnej** dowodzimy, że twierdzenie **$S(n)$** , dla wszystkich **$n \geq 0$** jest prawdziwe na podstawie dwóch faktów:
 - **Przypadku podstawowego:** dowodzi się prawdziwości **$S(0)$** (lub **$S(k)$** jeżeli to jest przypadek podstawowy)
 - **Kroku indukcyjnego:** gdzie dowodzi się, że dla wszystkich **$n \geq 0$** (lub wszystkich **$n \geq k$**), że prawdziwość twierdzeń **$S(0)$, $S(1)$, $S(2)$, ..., $S(n)$** implikuje prawdziwość **$S(n+1)$** .

Definicje indukcyjne

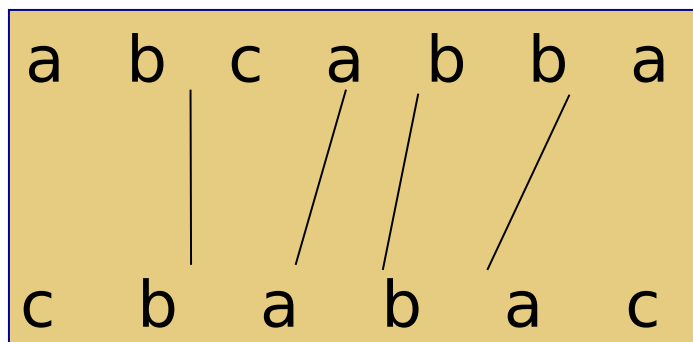
- Istnieje ścisłe powiązanie pojęć dowodów indukcyjnych, definicji rekurencyjnych oraz programów rekurencyjnych.
- Każde opiera się na „kroku podstawowym” i „kroku indukcyjnym”.
- W „zwykłych” („częściowych”) indukcjach kolejne kroki zależą wyłącznie od kroków poprzednich.
- Często zachodzi konieczność przeprowadzania dowodów za pomocą indukcji zupełnej, w której każdy krok może zależeć od wszystkich wcześniejszych.
- **Indukcja ma zasadnicze znaczenie w dowodzeniu poprawności programów lub ich fragmentów**

Najdłuższy wspólny podciąg

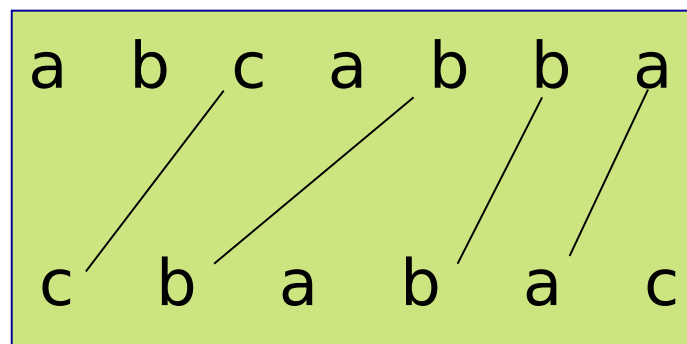
- Mamy **dwie listy** i chcemy je za sobą porównać, tzn. dowiedzieć się co je różni. Problem ten może mieć wiele różnych zastosowań.
- Traktujemy oba pliki jako sekwencje symboli:
 $x = a_1, a_2, \dots, a_m$ $y = b_1, b_2, \dots, b_m$
gdzie a_i reprezentuje i -ty wiersz pierwszego pliku, natomiast b_j reprezentuje j -ty wiersz drugiego pliku.
- Abstrakcyjny symbol a_i może być w rzeczywistości dużym obiektem, np. całym zdaniem.
- Aby znaleźć długość najdłuższego wspólnego podciągu list x i y , musimy znaleźć długości najdłuższych wspólnych podciągów wszystkich par przedrostków, gdzie jeden pochodzi z listy x , drugi z listy y .
(Przedrostek to początkowa podlista listy.)
- Jeśli $i=0$ lub $j=0$ to oczywiście wspólny przedrostek ma długość 0 .
- Jeśli $i \neq 0$ oraz $j \neq 0$ to wygodną metodą poszukiwania najdłuższego wspólnego podciągu jest dopasowywanie kolejnych pozycji dwóch badanych ciągów.

Najdłuższy wspólny podciąg

Przyporządkowanie
dla **baba**

Przyporządkowanie
dla **cbba**

- Dopasowane pozycje muszą zawierać takie same symbole a łączące je linie nie mogą się przecinać.

Najdłuższy wspólny podciąg

- Rekurencyjna definicja dla $L(i, j)$, czyli długości najdłuższego wspólnego podciągu listy (a_1, a_2, \dots, a_i) oraz (b_1, b_2, \dots, b_j) .
- **Podstawa:**
 - Jeśli $i+j = 0$, to zarówno „ i ” jak i „ j ” są równe 0 , zatem najdłuższym wspólnym podciągiem jest $L(0, 0) = 0$.
- **Indukcja:**
 - Rozważmy „ i ” oraz „ j ”, przypuśćmy, że mamy już wyznaczone $L(g, h)$ dla dowolnych g i h spełniających nierówność $g+h < i+j$.
 - Musimy rozważyć następujące przypadki:
 - ✗ Jeśli i lub j są równe 0 , to $L(i, j) = 0$.
 - ✗ Jeśli $i > 0$ oraz $j > 0$ oraz $a_i \neq b_j$, to $L(i, j) = \max (L(i, j-1), L(i-1, j))$.
 - ✗ Jeśli $i > 0$ oraz $j > 0$ oraz $a_i = b_j$, to $L(i, j) = 1 + L(i-1, j-1)$.

Najdłuższy wspólny podciąg

- Ostatecznie naszym celem jest wyznaczenie **$L(m, n)$** .
- Jeżeli na podstawie podanej poprzednio definicji napiszemy program rekurencyjny to będzie on działał w czasie wykładniczym, zależnym od mniejszej wartości z pary **m, n** .
- Możemy znacznie zwiększyć wydajność rozwiązania jeżeli zbudujemy dwuwymiarową tabelę w której będziemy przechowywali wartości **$L(i, j)$** .
- Wyznaczenie pojedynczego elementu tabeli wymaga jedynie czasu **$O(1)$** , zatem skonstruowanie całej tabeli dla najdłuższego podciągu zajmie **$O(m \cdot n)$** czasu.
- Aby tak się działo, elementy należy wypełnić w odpowiedniej kolejności.
(np. wypełniać wierszami, a wewnątrz każdego wiersza kolumnami)
- **Zastosowanie techniki wypełniania tabeli to element tzw. programowania dynamicznego.**

Pseudokod programu, który wypełnia tabelę

```
for (i = 0; i <= m; i++) L[i][0] = 0 // ustawianie wartości 0
for (j = 0; j <= n; j++) L[0][j] = 0 // przypadek 1

for (i=1; i <=m ; i++){ // dla każdego wiersza
    for (j=1; j <=n ; j++) { // dla każdej kolumny
        if( a[i] != b[j] ) { // przypadek 2
            L[i][j] = max (L[i-1][j], L[i][j-1])
        }else { // przypadek 3
            L[i][j] = 1 + L[i-1][j-1];
        }
    }
}
```

Czas działania kodu dla list o długości **m** i **n** wynosi **$O(m \cdot n)$** .

Przykład dla list: abcabba i cbabac

Numer w tablicy		0	1	2	3	4	5	6	7
			a	b	c	a	b	b	a
0		0	0	0	0	0	0	0	0
1	c	0	0	0	1	1	1	1	1
2	b	0	0	1	1	1	2	2	2
3	a	0	1	1	1	2	2	2	3
4	b	0	1	2	2	2	3	3	3
5	a	0	1	2	2	3	3	3	4
6	c	0	1	2	3	3	3	3	4

Ścieżka wskazująca na jeden z najdłuższych (długości 4) wspólnych podciągów: **caba**

Elementy technik sortowania

- Najprostszym sposobem wielokrotnego wykonania sekwencji operacji jest wykorzystanie **konstrukcji iteracyjnej** (instrukcje **for**, **while** w języku C).
- **Przykład:**
 - Przypuśćmy że mamy listę liczb całkowitych (7, 4, 2, 8, 9, 7, 7, 2, 1).
 - Sortujemy tę listę (w porządku niemalejącym) permutując ją do postaci (1, 2, 2, 4, 7, 7, 7, 8, 9).
 - Należy zauważyć, że sortowanie nie tylko porządkuje wartości, tak że każda jest równa lub mniejsza kolejnej liczbie z listy, ale także zachowuje liczbę wystąpień każdej wartości.
- **Algorytm sortujący** pobiera na wejściu dowolną listę i zwraca jako wynik listę posortowaną. Każdy element występujący w liście pierwotnej występuje również w liście posortowanej.

Elementy technik sortowania

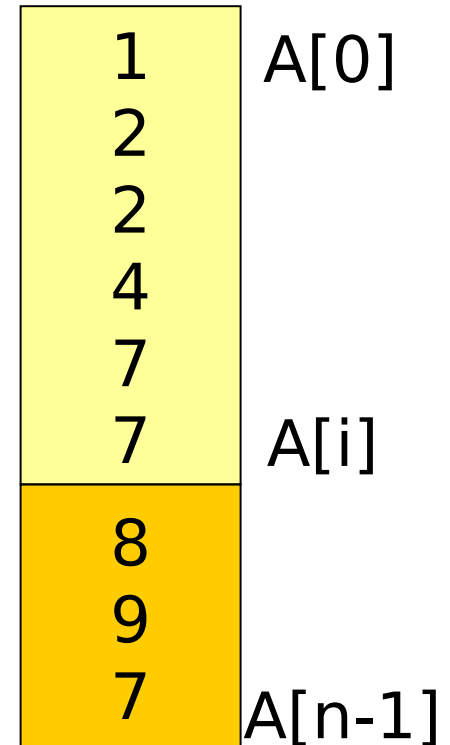
Listę elementów dowolnego typu można sortować wówczas, gdy istnieje możliwość zdefiniowania między nimi **relacji mniejszości** oznaczanej typowo **" < "**

- Jeżeli elementami do posortowania są liczby całkowite lub rzeczywiste, symbol **" < "** oznacza znaną wszystkim relację mniejszości
- Jeżeli elementami są ciągi znaków, można np. stosować **„porządek leksykograficzny”**.
- Jeżeli elementy są skomplikowane (struktury) to możemy **do posortowania wykorzystać część każdego elementu** (jedno konkretne pole).

Sortowanie przez wybieranie - iteracyjny alg.

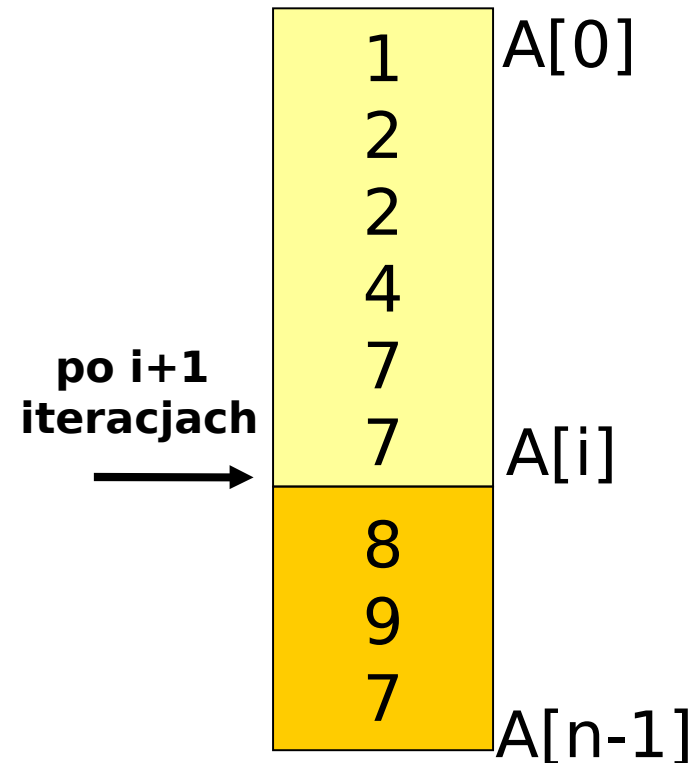
- Mamy tablicę **A** zawierającą **n** liczb całkowitych które chcemy posortować w porządku niemalejącym. Można to zrobić wielokrotnie powtarzając krok:
 - wyszukaj najmniejszy element nieposortowanej części tablicy
 - wymień go z elementem znajdującym się na pierwszej pozycji nieposortowanej części tablicy
- **Pierwsza iteracja:** wybiera najmniejszy element w **A[0, n-1]**, zamienia z elementem na pozycji **A[0]**;
- **Druga iteracja:** wybiera najmniejszy element w **A[1, n-1]**, zamienia z elementem na pozycji **A[1]**;
- **Trzecia iteracja:** ...
- **I-ta iteracja wymaga przejrzenia (n-i) elementów.**

po **i+1**
iteracjach
→

Sortowanie przez wybieranie - rekurencyjny alg.

- Mamy tablicę **A** zawierającą **n** liczb całkowitych które chcemy posortować w porządku niemalejącym.
- Można to robić rekurencyjnie
 - wybieramy najmniejszy element z reszty tablicy **A** (czyli z **A[i, ..., n-1]**),
 - wymieniamy wybrany w poprzednim kroku element z elementem **A[i]**,
 - sortujemy resztę tablicy czyli **A[i+1, ..., n-1]**.
- **Podstawa:**
 - Jeśli **i = n-1**, to pozostaje do posortowania jedynie ostatni element tablicy. Ponieważ pojedynczy element jest zawsze posortowany nie trzeba podejmować żadnych działań.
- **Indukcja:**
 - Jeśli **i < n-1**, to należy znaleźć najmniejszy element w tablicy **A[i, ..., n-1]**, wymienić go z elementem **A[i]** i rekurencyjnie posortować tablice **A[i+1, ..., n-1]**.
- Kompletny algorytm realizujący powyższą rekurencję rozpoczyna się od **i=0**.

Sortowanie przez „dzielenie i scalanie”

- Najlepszy opis **sortowania przez scalanie** opiera się na rekurencji i ilustruje równocześnie bardzo korzystne zastosowanie techniki „dziel i zwyciężaj”.
- Listę $(a_1, a_2, a_3, \dots, a_n)$ sortuje się **dzieląc** na **dwie listy** o dwukrotnie mniejszych rozmiarach. Następnie obie listy są sortowane osobno. Aby zakończyć proces sortowania oryginalnej listy n -elementów, **obie listy zostają scalone** przy pomocy specjalnego algorytmu.
- **Scalanie:**
 - Prostym sposobem scalania dwóch list jest **analiza od ich początków**. W każdym kroku należy znaleźć mniejszy z dwóch elementów będących aktualnie na czele list, wybrać go jako kolejny element łączonej listy i usunąć go z „pierwotnej listy”, wskazując na kolejny pierwszy element. W przypadku równych pierwszych elementów można dodawać je do łączonej listy w dowolnej kolejności.

Sortowanie przez „dzielenie i scalanie”

■ Podstawa:

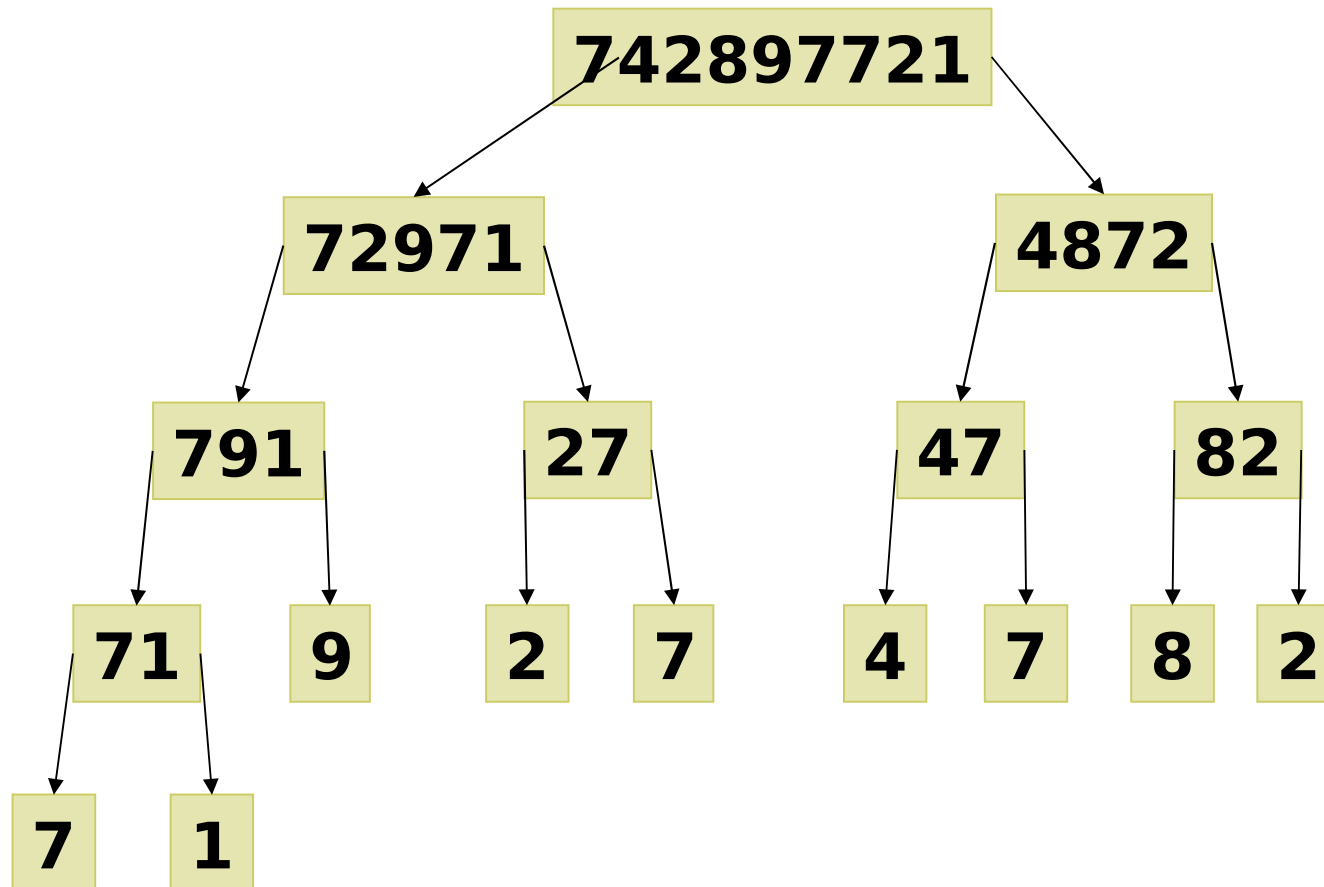
- Jeśli lista do posortowania jest pusta lub jednoelementowa, zostaje zwrócona ta sama lista – jest ona już posortowana.

■ Krok indukcyjny:

- Jeżeli lista ma nie mniej niż 2 elementy to podziel listę na dwie (np. elementy o parzystym indeksie i elementy o nieparzystym indeksie).
Posortuj każdą z dwóch list osobno i scal.

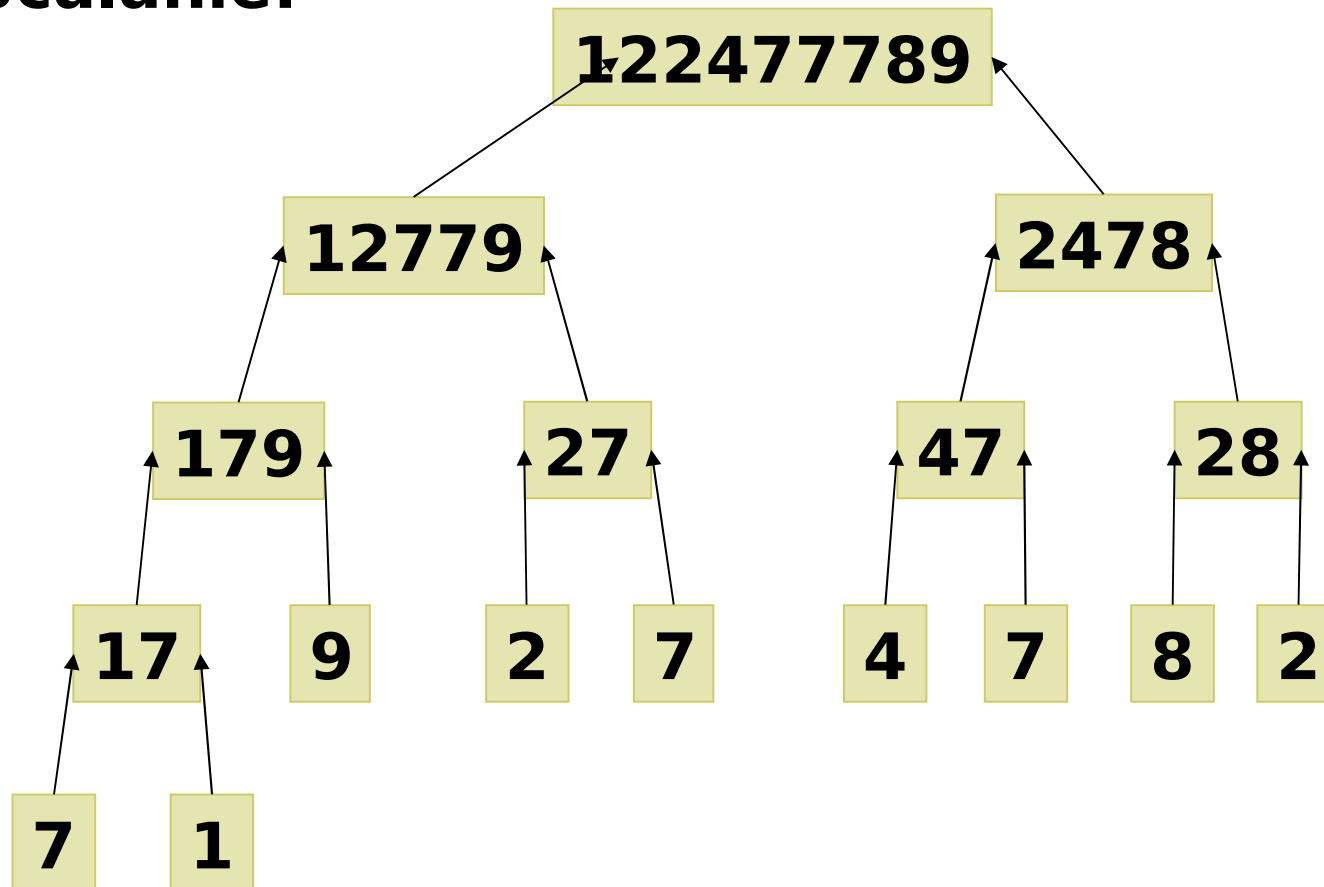
Rekurencyjne dzielenie i scalanie - przykład

■ Dzielenie:

Rekurencyjne dzielenie i scalanie

■ Scalanie:

Sortowanie bąbelkowe

Algorytm sortowania bąbelkowego **polega na porównywaniu par elementów leżących obok siebie** i, jeśli jest to potrzebne, **zmienianiu ich kolejności**. Czyli w pierwszym przebiegu porównujemy (i ewentualnie zamieniamy):

Element pierwszy i drugi

Element drugi i trzeci

...

Element $(n-1)$ -wszy i n -ty

Każdy element jest tak długo przesuwany w ciągu, aż napotkany zostanie element większy od niego, wtedy w następnych krokach przesuwany jest ten większy element.

Sortowanie babelkowe

Po pierwszym przebiegu ciąg nie musi być jeszcze uporządkowany, ale **na pozycji n znajdzie się maksymalny element ciągu**.

Zatem **w drugim przebiegu** można porządkować ciąg krótszy, czyli tylko **elementy na pozycjach od 1 do $n-1$** . Po drugim przebiegu, dwa ostatnie elementy są na swoich miejscach, czyli pozostaje posortować ciąg o dwa elementy krótszy, itd.

Można jeszcze **bardziej usprawnić ten algorytm**. Jeżeli w pewnym przebiegu algorytmu ostatnia zamiana nastąpiła na pozycji **i** , to w następnym przebiegu wystarczy porządkować tylko elementy na pozycjach od **1 do $i-1$** .

Jeżeli dane wejściowe są uporządkowane, to algorytm wykonuje tylko jeden przebieg (nie jest wykonywana żadna zamiana).

Techniki sortowania

- Można pokazać że algorytm sortowania przez **wybieranie** zachowuje się jak **$O(n^2)$** , natomiast algorytm sortowania przez **dzielenie i scalanie** **$O(n \log n)$** .
- To są tylko ograniczenia górne, w praktyce już dla kilkudziesięciu elementów sortowanie przez dzielenie i scalanie jest szybsze.
- **Dla małych n** algorytm sortowania przez wybieranie jest szybszy niż sortowania przez scalanie. Wobec tego optymalne będzie używanie go jako elementu algorytmu sortowania przez scalanie.
- Często rozważamy modyfikację algorytmu sortowania przez scalanie, w której doprowadzamy do podziału na **n/k** list, a każdą z nich sortujemy przez wybieranie (a więc nie doprowadzamy aż do list **2**-elementowych!).

Techniki sortowania

- Istnieje wiele różnych sposobów sortowania:
 - sortowanie przez wybieranie jest łatwym ale wolnym sposobem sortowania,
 - sortowanie przez scalanie jest szybszym ale też bardziej skomplikowanym algorytmem,
 - inne algorytmy sortowania: patrz następne wykłady.

Podsumowanie

- Jak wskazuje praktyka programistyczna, większość algorytmów daje się zaliczyć do jednej z **dwóch kategorii**: pierwszą z nich tworzą **algorytmy o charakterze iteracyjnym**, drugą – zdecydowanie mniejszą – **o charakterze rekurencyjnym**.
- Dla wielu problemów znane jest tylko rozwiązanie rekurencyjne.
- Istnieje ściśle powiązanie dowodów indukcyjnych, definicji rekurencyjnych oraz programów rekurencyjnych. Każde opiera się na podstawie i kroku indukcyjnym.
- W indukcjach częściowych kolejne kroki zależą wyłącznie od kroków poprzednich. Często zachodzi konieczność przeprowadzania dowodów za pomocą indukcji zupełnej, w której każdy krok może zależeć od wszystkich wcześniejszych.
- Indukcja ma zasadnicze znaczenie w dowodzeniu poprawności działania programów lub ich fragmentów.